

TUUSULAN KUNTA SISÄINEN TARKASTUS

Hankintojen tarkastus

6.4.2020

Luottamuksellinen

SISÄLLYSLUETTELO

1. TOIMEKSIANNON KUVAUS JA TAVOITTEET
2. YLEISARVOSANA TARKASTUSKOHTEESTA
3. TARKASTUKSEN YKSITYISKOHTAISET HAVAINNOT
 1. Osa-alue: Hankintojen volyymit
 2. Osa-alue: Hankintaohjeistus
 3. Osa-alue: Hankintojen toteuttaminen
 4. Osa-alue: Otostarkastus
4. YHTEYSTIEDOT

1. TOIMEKSIANNON KUVAUS JA TAVOITTEET

TARKASTUKSEN KOHDE

Tarkastuksen kohteena oli Tuusulan kunnan hankinta-menettelyt. Tarkastus sisältyi kunnanhallituksen 18.3.2019 hyväksymään vuosisuunnitelmaan vuodelle 2019.

TAVOITTEET

Toimeksiannon tavoitteena oli varmistaa, että

- 1) Hankintamenettelyt ovat lain ja ohjeiden mukaiset
- 2) Hankinnat ovat tarkoituksenmukaisia (mukaan lukien ennakkovaikutusten arviointi)
- 3) Hankintaprosessi on toimiva
- 4) Innovatiivisten hankintamenettelyjen mahdollisuudet huomioidaan asianmukaisesti.

ARVIOINTIPERUSTEET

Arviointiperusteina tarkastuksessa käytettiin

- Lakia julkisista hankinnoista ja käyttöoikeus-sopimuksista (1397/2016)
- Kunnan hankintaohjeistuksia

ETUKÄTEEN ARVIOIDUT PÄÄASIALLISET RISKIT

- Hankintoja toteutetaan erilaisilla käytännöillä ei toimialueilla
- Hankintaprosessi ei ole tehokas
- Hankintoja ei kilpailuteta kunnan ohjeistuksen tai hankintalain mukaisesti

TARKASTUKSEN LAAJUUS JA RAJAUKSET

Tarkastus kohdistui Tuusulan kunnan hankinta-menettelyihin ja hankintojen otostarkastelu kohdennettiin Kasvu- ja ympäristö -toimialueelle ja edelleen Tilapalvelut ja yhdyskuntatekniikan hankintamenettelyihin. Tarkastuksen ulkopuolelle rajattiin kunnan tytäryhteisöjen hankintamenettelyt.

TARKASTUSMENETELMÄT JA TARKASTUKSEN TOTEUTUSTAPA

Tarkastusmenetelminä käytettiin aineistotarkastusta ja haastatteluja.

Tarkastuksessa haastateltiin seuraavat henkilöt kasvu- ja ympäristön toimialueelta:

- Petri Juhola, vt. johtaja ja yhdyskuntatekniikan päällikkö
- Jyrki Sjöblom, työpäällikkö
- Jari Huttunen, kunnossapitopäällikkö
- Esa Koskinen, vt. tilapalvelupäällikkö
- Ritva Lappalainen, projektijohtaja
- Atso Vesa, kiinteistöhoitopäällikkö

Hankintapalveluista:

- Inkeri Kontiola, hankintasuunnittelija
- Sari Tampio, hankintakoordinaattori

1. TOIMEKSIANNON KUVAUS JA TAVOITTEET

ARVIOINTI

Arvioitavien osa-alueiden sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tason kokonaisarvion määrittelyssä on käytetty seuraavia symboleja:

A. Hyvä	Toimi suunnitellusti ja tarkoituksenmukaisesti.
B. Toimiva	Havaittiin kehittämiskohteita, jotka ovat yleisesti ratkaistavissa osana jatkuvaa toiminnan kehittämistä.
C. Kehitettävä	Havaittiin keskeisiä kehittämiskohteita, jotka edellyttävät välitöntä huomiota ja erillisiä kehittämistoimia. Ilman niitä tai valvonnan heikentyessä nykyisestä vaarana voi olla riskien toteutuminen.
D. Riittämätön	Toiminta ja valvonta eivät olleet hyväksyttävällä tasolla. Tilanne on vakava ja vaatii välitöntä huomiota johdolta sekä nopeita korjaavia toimia.

RESURSSIT

Tarkastajina toimi Olli Hyttinen, CIA, CCSA, CISA. Laadunvarmistajana toimi Helge Vuoti JHT, HT, CIA, CCSA, CISA, CFE

Mikäli teillä on raporttiin liittyviä kysymyksiä, kommentteja tai lisätietotarpeita pyydämme ottamaan yhteyttä Olli Hyttiseen sähköpostilla olli.hyttinen@bdo.fi tai puhelimitse 050 372 2006.

Tampere 6.4.2020

Olli Hyttinen
CIA, CCSA, CISA

2. YLEISARVOSANA TARKASTUSKOHTEESTA

YLEISARVOSANA TARKASTUSKOHTEESTA

C. Kehitettävä	Havaittiin keskeisiä kehittämiskohteita, jotka edellyttävät välitöntä huomiota ja erillisiä kehittämistoimia. Ilman niitä tai valvonnan heikentyessä nykyisestä vaarana voi olla riskien toteutuminen.
-----------------------	--

Kunnan hankintaprosessin sisäisen valvonnan tilan arvioitiin olevan kehitettävällä tasolla.

Tarkastushavainnot jakautuivat seuraavasti:

A. Hyvä	1 kpl
B. Toimiva	9 kpl
C. Kehitettävä	2 kpl
D. Riittämätön	0 kpl

Suosittellemme kiinnittämään huomiota erityisesti luokkaan C sisältyviin havaintoihin, joiden osalta tulee vastuullisten ryhtyä välittömiin korjaaviin toimenpiteisiin.

Hyvät huomiot

Kunnassa käytössä oleva hankintojen kilpailutusjärjestelmä koettiin haastateltavien mielestä hyvänä. Järjestelmä mahdollistaa nykyaikaisia hankintojen toteuttamistapoja ja jatkossa sopimusten hallinnan.

Keskeiset kehittämiskohteet

Allekirjoitetut hankintasopimukset eivät olleet kaikissa tapauksissa vaivattomasti saatavilla. Lisäksi aina ei ollut täysin selvää, onko toimittajan kanssa laadittu sopimus. Kunnassa oli tarkastuksen aikaan tarkoitus ottaa käyttöön Cloudia Sopimus -sovellus, jolla mahdollistetaan muun muassa sopimusten parempi saatavuus, sopimusten olemassaolon tietoisuuden kasvattaminen sekä systemaattisempi sopimusten kokonaisuuden hallinta.

Suosittellemme viemään sopimushallinnan järjestelmämuudistusta eteenpäin, jotta systemaattisempi sopimushallinta tulisi mahdolliseksi. Järjestelmämuudistus voi mahdollistaa jatkossa innovatiivisten hankintamenettelyjen toteuttamisen kuten hankinnan suunnittelusta / kilpailuttamisesta laskun maksuun -prosessin.

Tilapalveluissa on ostettu suunnittelupalvelua Suunnittelupalvelu Outinen Ky:ltä yhteensä noin 40 000 euron arvosta vuonna 2019. Ostoa ei ole kilpailutettu ja syynä tähän oli haastattelujen mukaan jatkuva resurssipula, jota paikkaamaan kyseinen palvelu on ostettu.

Suosittellemme toteuttamaan mainitun ostopalvelun kilpailutus kunnan ohjeistuksien mukaisesti.

Kunnassa ei ole kirjallisesti linjattu, mitkä päätökset vaativat vaikutusten ennakoarviointia. Asiaa on kuitenkin käsitelty kunnan johtoryhmässä. Toimintatapa ei ole Kuntaliiton antamien suositusten mukainen.

Suosittellemme, että kunnassa tehdään kirjallinen linjaus siitä, mitkä päätökset vaativat vaikutusten ennakoarviointia.

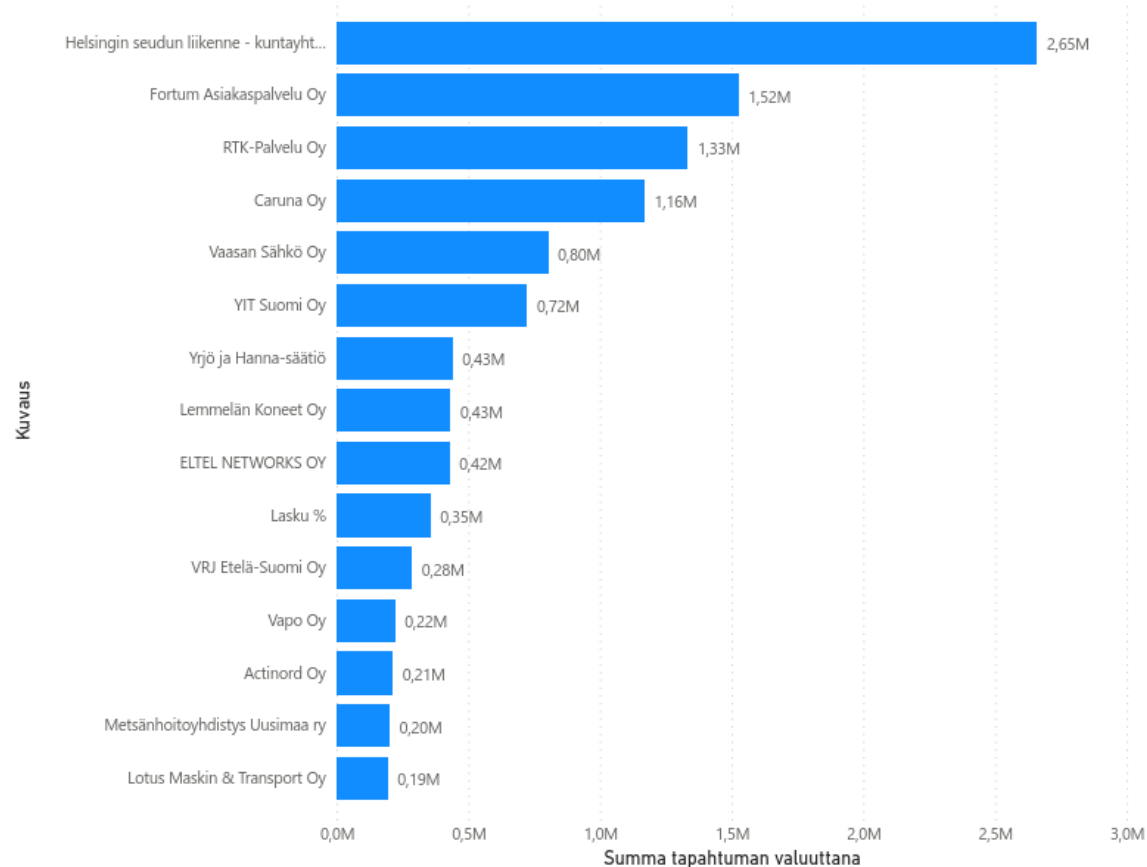
Muut havaitut seikat liittyivät hankintaohjeistuksen päivittämiseen, Cloudia-järjestelmän vakiintumattomaan käyttöön sekä pienhankintaohjeen noudattamatta jättämiseen. Nämä ovat yleisesti ratkaistavissa osana jatkuvaa toiminnan kehittämistä.

3. YKSITYISKOHTAISET HAVAINNOT

3. TARKASTETTAVA OSA-ALUE 1: HANKINTOJEN VOLYYMIT

Suurimmat toimittajat Kasvun ja ympäristön toimialueella (pl. Elivoima, asuminen ja kehittäminen)

Kuvassa on esitetty Kasvun ja ympäristön toimialueen suurimpia kuluja toimittajittain jaoteltuna vuoden 2019 kirjanpidon aineistoon perustuen. Tiedot ovat suuntaa-antavia, koska ne ovat jaoteltu kulukirjausten ”kuvaus”-kentän perusteella ja kenttä voi sisältää erilaisia kirjauskäytäntöjä. Lisäksi esitetyissä luvuissa ei ole mukana Elinvoima, asuminen ja kehittäminen -palvelualueen tietoja johtuen sen kirjanpidollisesta käsittelystä. Kyseisen palvelualueen tiedot on esitetty omana taulukkonaan seuraavalla sivulla.

Osassa kulukirjauksissa ei ole toimittajan nimeä kirjattu, kuten:
- Tieto on jätetty tyhjäksi (blank) (yhteensä n. 30 t€ ja 218 kpl kirjauksista).

Jos hankintoja halutaan jatkossa seurata kirjanpidon tietojen perusteella, tulisi tällöin kiinnittää huomiota ostolaskujen tietojen tallentamistapoihin (kirjauskäytännöt). Yhtenäisellä ja luotettavalla tavalla tuotettu lähtödata on perusteena datan jatkohyödyntämiselle.

3. TARKASTETTAVA OSA-ALUE 1: HANKINTOJEN VOLYYMIT

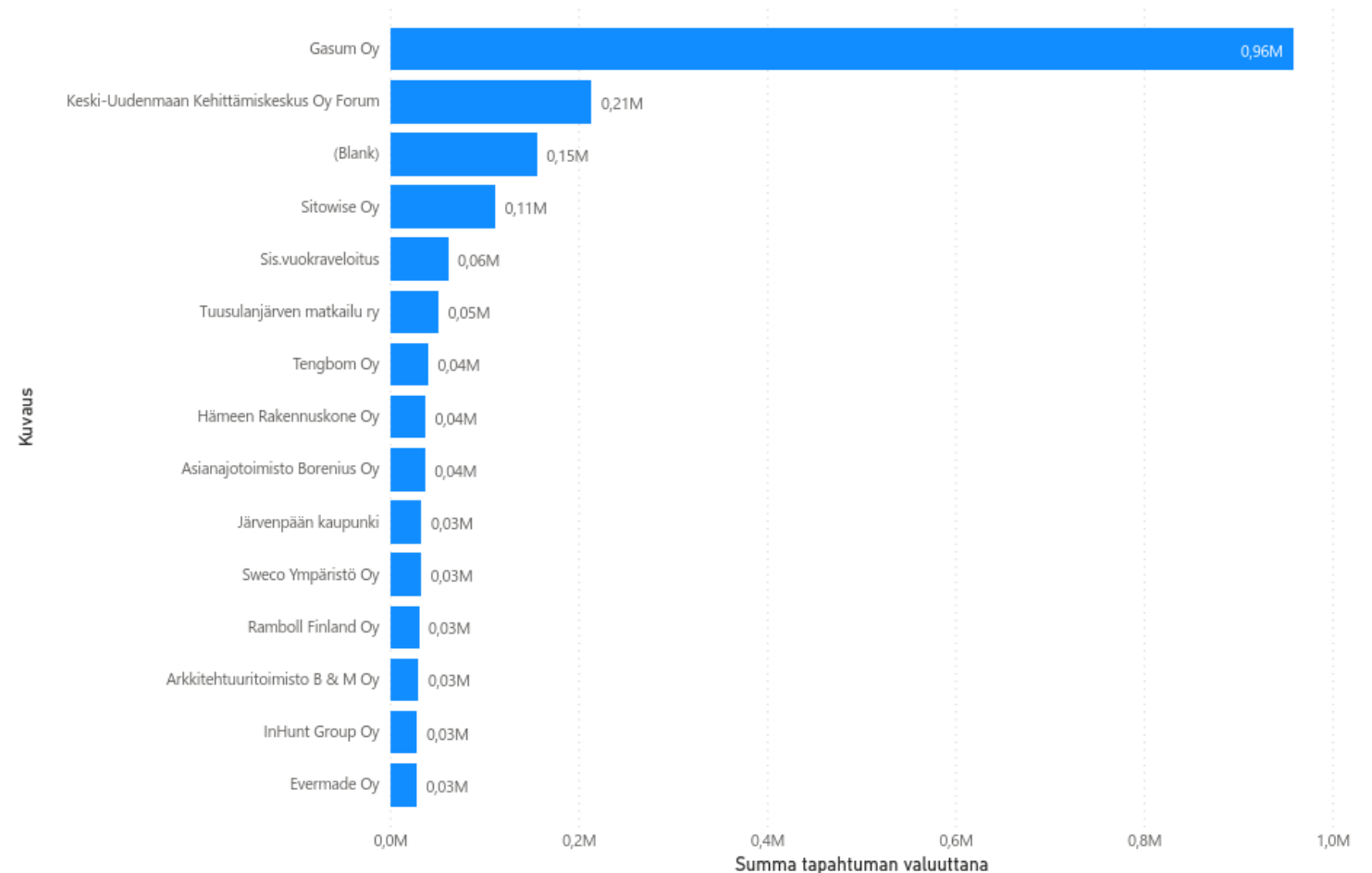
Kuvassa on esitetty Elinvoima, asuminen ja kehittäminen - palvelualueen suurimpia kuluja toimittajittain jaoteltuna vuoden 2019 kirjanpidon aineistoon perustuen. Tiedot ovat suuntaa-antavia, koska ne ovat jaoteltu kulukirjausten ”kuvaus”-kentän perusteella ja kenttä voi sisältää erilaisia kirjauskäytäntöjä.

Osassa kulukirjauksia ei ole toimittajan nimeä kirjattu:

- ”Blank” yhteensä n. 1700 € ja 70 kpl kulukirjausta

Jos hankintoja halutaan jatkossa seurata kirjanpidon tietojen perusteella, tulisi tällöin kiinnittää huomiota ostolaskujen tietojen tallentamistapoihin (kirjauskäytännöt). Yhtenäisellä ja luotettavalla tavalla tuotettu lähtödata on perusteena datan jatkohyödyntämiselle.

Suurimmat toimittajat Elinvoima, asuminen ja kehittäminen -palvelualueella

3. TARKASTETTAVA OSA-ALUE 2: HANKINTAOHJEISTUS

Arviointiperusteita ja taustaa

Hankintojen toteuttamista on ohjeistettu hallintosäännössä, kynnysarvon ylittävien hankintojen ohjeessa sekä pienhankintaohjeessa.

Havainto ja merkittävyys	Kehittämisehdotukset
<p>Ohjeistus</p> <p>EU-kynnysarvoihin on tehty muutoksia, jotka ovat tulleet voimaan 1.1.2020 alkaen. Tällä hetkellä kunnan kynnysarvojen ylittävien hankintojen ohje sekä pienhankintaohje sisältävät vanhentuneita eu-kynnysarvoja. Ohjeessa mainitaan kuitenkin, että kynnysarvot tulee tarkistaa aina HILMA:n verkkosivuilta ajantasaisen tiedon saamiseksi, joka alentaa havainnon riskiä.</p> <p>Tarjousten tasapuolisen ja syrjimättömän kohtelun mahdollistamiseksi tarjoukset on hyvä avata yhtä aikaa tarjousten jättöajan jälkeen ja laatia avauspöytäkirja. Seikkaa ei ole tällä hetkellä ohjeistettu kunnan hankintaohjeissa.</p> <p>Hankintaohje ei sisällä selkeää prosessi-kuvausta hankintaprosessista ja siinä huomioitavista tärkeistä seikoista (esim. päivämäärät), jolloin tieto prosessin etenemisestä ei välity hankintaohjeen lukijalle.</p> <p>Riskinä on, että ohjeet eivät kuvasta riittävällä tavalla haluttuja käytäntöjä ja hankintoja voidaan tehdä väärin eu-kynnysarvojen perusteella.</p>	<p>B.</p> <p>Suosittellemme päivittämään 1.1.2020 voimaan astuneet eu-kynnysarvojen muutokset soveltuviin hankintaohjeisiin. Tarvittaessa hankintaohjeisiin voidaan lisätä käytännöt tarjousten avaustilaisuudesta, avauspöytäkirjan laadinnasta ja prosessikuvaus.</p>

3. TARKASTETTAVA OSA-ALUE 2: HANKINTAOHJEISTUS

Havainto ja merkittävyys	Kehittämissuositukset
<p>Hankintojen suunnittelu</p> <p>Hankintoja on suunniteltu hankintakalenterin ja erikseen koostetun hankintasuunnitelman avulla. Hankintasuunnitelma on laadittu ensimmäisen kerran tälle vuodelle ja tarkoitus siinä on, että siihen kirjataan kaikki kansallisen ja EU-kynnysarvon ylittävät hankinnat sekä kaikki tiedossa olevat yli 10 000 € hankinnat. Lisäksi rakennuttamisen ja kunnossapidon tehtäviä tekevillä on omat suunnitelmat hankintojen suunnitteluun (esimerkiksi talonrakennuksen työohjelma 2020).</p> <p>Hankintasuunnitelman ollessa tarkastuksen tekohetkellä uusi, ei sen tietoja voitu verrata kirjanpidosta saataviin toteumatietoihin. Hankintojen suunnittelua on perusteltua jatkaa ja seurata sekä verrata jatkossa tietoja kirjanpidosta saataviin hankintojen toteumatietoihin. Tietojen avulla saadaan käsitys siitä, miten hyvin hankintojen suunnittelu on vastannut todellisia hankintoja ja tietoa voidaan hyödyntää toiminnan jatkokehityksessä.</p> <p>Riskinä on, että hankintasuunnitelma ei vastaa riittävällä tarkkuudella todellisia hankintoja.</p>	<p>Suosittelemme seuraamaan hankintasuunnitelman toteuttamista kirjanpidosta saatavien hankintojen toteumatietoihin verraten.</p> <p>B.</p>

3. TARKASTETTAVA OSA-ALUE 2: HANKINTAOHJEISTUS

Arviointiperusteita ja taustaa

Kuntaliitto on laatinut suosituksen vaikutusten ennakoarvioinnista kunnallisessa päätöksenteossa. Sen mukaan ”Vaikutusten ennakoarviointi kunnallisessa päätöksenteossa lisää luottamushenkilöiden arvopohjaista päätöksentekoa ja käynnistää arvokeskustelun halutuista vaikutuksista. Läpinäkyvyys ja avoimuus edellyttävät, että laaditaan vaihtoehtoisia päätösesityksiä ja punnitaan tarkasti niiden vaikutuksia.” Lisäksi suosituksen mukaan ”Kunnan on tarpeen linjata itselleen, mitkä päätökset vaativat ennakoarviointia ja keskittyä arvioimaan vain niitä päätöksiä ja tavoitteita, joilla on merkittäviä vaikutuksia. Kunta voi tehdä listan siitä, millaiset asiat on tarpeen ottaa ennakoarvioinnin kohteeksi.”

Havainto ja merkittävyys	Kehittämisehdotukset
<p>Vaikutusten ennakoarviointi</p> <p>Tuusulan kunnassa ei ole kirjallisesti linjattu mitkä päätökset vaativat vaikutusten ennakoarviointia. Asiaa on kuitenkin käsitelty kunnan johtoryhmässä. Annetun tiedon mukaan Kasvu ja ympäristö -toimialueella vaikutusten ennakoarviointi on ollut merkittävimpien strategisten päätösten pohjalla jo useita vuosia maankäyttö- ja rakennuslain sekä ympäristölain vaatimusten vuoksi. Pienemmissä operatiivisissa päätöksenteoissa vaikutusten ennakoarviointia ei ole tehty eikä ole vaadittu tehtävän systemaattisesti.</p> <p>Kuntaliiton suosituksen ja Tuusulan kunnan toimintatapojen välillä on eroavaisuuksia. Kuntaliiton suosituksessa mainitaan esimerkkitapauksena kevyen liikenteen väylän hiekoitus, josta on syytä tehdä ennakoarviointi. Tuusulan kunnassa taas on tulkittu, että esimerkiksi talvikunnossapidon hankinnassa ennakoarviointia ei ole tarvetta tehdä. Perusteluna oli, että ammattilaisen on tiedettävä ilman konsultaatiota, että hiekoittamatta jättäminen lisää liukastumisriskiä ja suolaus on kalliimpaa kuin hiekoitus eikä se edes sovellu kaikille keleille. Kunnalta saatu näkemys on, että perustason operatiiviset ja linjauspäätöksen täytäntöönpanoon tähtäävät hankinnat tulisi jättää vaikutusten arvioinnin ulkopuolelle. Se hidastaisi hankintojen toteuttamista usealla kuukaudella.</p> <p>Riskinä on, että ilman virallista ja kirjallista linjausta päätöksistä, jotka vaativat vaikutusten ennakoarviointia, hankintojen läpinäkyvyys ja avoimuus ei ole riittävällä tasolla. Kirjallinen linjaus on yksi osoitus sitoutumisesta läpinäkyvämpään ja avoimempaan hankintojen päätöksentekoon.</p>	<p>Suosittellemme, että kunnassa tehdään kirjallinen linjaus siitä, mitkä päätökset vaativat vaikutusten ennakoarviointia.</p> <p>B.</p>

3. TARKASTETTAVA OSA-ALUE 3: HANKINTOJEN TOTEUTTAMINEN

Arviointiperusteita ja taustaa

Kunnassa käytetään hankintojen kilpailuttamisessa Cloudia -järjestelmää. Asianhallintajärjestelmänä toimii CaseM-järjestelmä, jota viranhaltijoiden ohella muun muassa luottamushenkilöt voivat hyödyntää.

Havainto ja merkittävyys	Kehittämissuositukset
<p>Hankintojen dokumentointi</p> <p>Tällä hetkellä pienhankintaohjeistuksen mukaisia 10 000 € - 59 999 € sekä hankintalain kynnysarvon ylittävien hankintojen osalta kilpailutus tulee tehdä Cloudia-järjestelmän kautta. Kilpailutusaineisto tallentuu hankintaprosessissa tietyin osin automaattisesti Cloudia-järjestelmään, mutta esimerkiksi CaseM-järjestelmään tulee pienhankintaohjeistuksen mukaan avata asia, johon tallennetaan tarjouspyyntö liitteineen (vireillepano), valittujen toimittajien tarjous (valmistelu), hankintapäätös (päätöksenteko), sopimus (toimeenpano) ja mahdollisesti tulevat reklamaatiot ja niiden käsittely. Myös päätöksen tiedoksianto tulee jäädä asiakortille näkyviin, tehtiin se sitten Cloudialla, CaseM:llä tai sähköpostitse. Eli hankinnan tietoja kirjataan esimerkiksi Cloudiaa käytettäessä kahteen järjestelmään: Cloudiaan ja CaseM-järjestelmään.</p> <p>Joissakin tapauksissa havaittiin, että CaseM-järjestelmään ei ollut kaikissa tapauksissa avattu hankinnasta omaa asiaa. Päätökset sinänsä on kuitenkin tallessa, mutta talletettu eri tavalla kuin hankintaohjeessa on kuvattu. Toiminnan tehokkuuden kannalta hyvänä käytäntönä on kirjata / syöttää tietoja järjestelmään vain yhden kerran.</p> <p>Riskinä on, että hankintaprosessi ei ole tehokas ja että prosessi sisältää hyödyntämättömiä automatisointimahdollisuuksia.</p>	<p>Suosittellemme pohtimaan toimintamallia siihen, että hankintaprosessissa syntyviä tietoja tallennetaan jatkossa vain kerran yhteen järjestelmään. Tarvittaessa tietoja voisi pyrkiä automatisoidusti ajamaan järjestelmästä toiseen, jos se on tarpeellista. Lisäksi on syytä kiinnittää huomiota, että hankinnoista avataan ohjeistuksen mukaisesti asiat CaseM-järjestelmään.</p> <p>B.</p> <p>Raporttiin annetun kommentin mukaan tähän tulee tuomaan helpotuksen Cloudia Sopimus, jonka myötä sekä kilpailutus asiakirjat että sopimus siirtyy linkkinä automaattisesti oikeisiin kohtiin Casemiin Cloudian portaaleista.</p>

3. TARKASTETTAVA OSA-ALUE 3: HANKINTOJEN TOTEUTTAMINEN

Havainto ja merkittävyys	Kehittämisehdotukset
<p>Cloudia-järjestelmän käyttö</p> <p>Pienhankintaohjeen mukaan kun kyseessä on alle 10 000 euron hankinta eikä tavaraa tai palvelua ole saatavissa sopimustoimittajalta, voi hankinnan suorittaa mahdollisimman kokonaistaloudellisesti suora hankintana ilman varsinaista kilpailuttamista. Jos kilpailutus tehdään, tulee se suorittaa Cloudian avulla. Myös kaikki yli 10 000 € ja hankintalain kynnysarvojen mukaiset hankinnat tulee kilpailuttaa Cloudian avulla.</p> <p>Haastattelujen mukaan Cloudiaa ei hyödynnetä kaikissa 10 000 - 59 999 euron kilpailutuksissa. Syynä tähän esitettiin Cloudian vielä kohtuullisen uusi toimintatapa ja järjestelmän opetteluun vähäisyys muiden kiireiden johdosta.</p> <p>Riskinä on, että hankintaohjeita ei noudateta, eikä ohjeita nähdä riittävän velvoittavina ja se heikentää kunnan sisäisen valvonnan tilaa. Lisäksi riskinä on prosessin tehostamiseen liittyvät hyödyntämättömät mahdollisuudet.</p>	<p>B.</p> <p>Suosittellemme valvomaan Cloudian käyttöönoton jalkautumista, jotta uudet toimintatavat tulevat kaikille tarpeellisille henkilöille tutuiksi. Lähtökohtana on, että uusien toimintatapojen kanssa toimintaa valvotaan korostuneesti ja valvontaa vähennetään haluttujen toimintatapojen vakiintuessa.</p> <p>Raporttiin annetun kommentin mukaan hankintaryhmässä on nimetty käyttäjiä, joita tulee nyt lisää, ja heille tarjotaan koulutus uuden portaalin käyttöön.</p>
<p>Hankintavolyymien (€) seuranta</p> <p>Systemaattista hankintojen toimittajakohtaista volyymiseurantaa ei tällä hetkellä tehdä. Seuranta on luonteeltaan ostolaskujen tarkistamista ja seurantaa.</p> <p>Riskinä on, että hankintoja tehdään usean eri tulosyksikön toimesta samalta toimittajalta siten, että hankinnat voisi tulkita kuuluvan samaan hankintakokonaisuuteen ja että pienhankinnan ja hankintalain mukaisia kilpailuttamisia ei toteuteta.</p>	<p>B.</p> <p>Suosittellemme, että kunnassa harkitaan toimittajakohtaisten hankintavolyymien seurantaa, joka on toteutettu pitkälle automatisoidusti hyödyntäen soveltuvia tiedon raportointi -järjestelmiä (BI-järjestelmät).</p>

3. TARKASTETTAVA OSA-ALUE 3: HANKINTOJEN TOTEUTTAMINEN

Havainto ja merkittävyys	Kehittämisehdotukset
<p>Sopimusten hallinta</p> <p>Tarkastuksessa havaittiin, että allekirjoitetut hankintasopimukset eivät olleet vaivattomasti saatavilla. Sopimuksia voidaan säilyttää paperisena kunnantalolla ja se voi sijainniltaan olla usean kilometrin päässä sopimuksen mukaisia hankintoja tekevistä työntekijöistä ja vastuuhenkilöistä (esimerkiksi NCC Suomi Oy). Lisäksi havaittiin, että kaikissa tapauksissa ei ollut täysin selvää, onko toimittajan kanssa laadittu sopimusta (Würth Oy).</p> <p>Kunnassa oli tarkastuksen aikaan tarkoitus ottaa käyttöön ClouDia Sopimus -sovellusta, jolla mahdollistetaan muun muassa sopimusten parempi saatavuus, sopimusten olemassaolon tietoisuuden kasvattaminen sekä systemaattisempi sopimusten kokonaisuuden hallinta.</p> <p>Riskinä on, että nykytilassa sopimusten hallinta ei ole vaivatonta ja ostoja voidaan tehdä ohi sopimustoimittajien.</p>	<p>C.</p> <p>Suosittellemme viemään sopimushallinnan järjestelmäuudistusta eteenpäin, jotta systemaattisempi sopimushallinta tulisi mahdolliseksi. Järjestelmäuudistus voi mahdollistaa jatkossa innovatiivisten hankintamenettelyjen toteuttamisen kuten hankinnan suunnittelusta / kilpailuttamisesta laskun maksuun - prosessin.</p>

3. TARKASTETTAVA OSA-ALUE 4: OTOSTARKASTUS

Arviointiperusteita ja taustaa

Tarkastukseen valittiin yhteensä 12 hankintaa kirjanpidon kulukirjausten perusteella, joista 6 kpl oli Kasvun ja ympäristön toimialueelta ja 6 kpl Elinvoima, asuminen ja kehittäminen palvelualueelta. Valinnat tehtiin toimittajakohtaisesti kirjanpidon ”kuvaus” -kentän perusteella, jolloin valittuun hankintaan on kuulunut yhdestä kymmeneen riviä kulukirjauksia. Kohteeksi valittiin kynnysarvon ylittäviä ja alittavia hankintoja sekä sellaisia kulukirjauksia, joista ei kirjanpidon tietojen perusteella voitu päätellä esimerkiksi toimittajaa. Valittuja otostarkastuksen kohteita täsmennettiin lisäksi haastatteluissa saatujen tietojen perusteella.

Havainto ja merkittävyys	Kehittämisehdotukset
<p>Würth Oy</p> <p>Toimittajalta tehdyt ostot liittyvät usein pieniin tavarahankintoihin, joita tarvitaan huolto-, korjaus- tai rakentamistöissä. Usein tällaisia hankintoja tehdään lähimmästä vastaavasta rautakaupasta. Yksiselitteistä tietoa siitä, onko Tuusulan kunnalla sopimusta Würthin kanssa ei ollut (suora sopimus tai liittymispäätös).</p> <p>Riskinä on, että kunnalla ei ole tiedossa sopimuskumppaneita ja tällöin ei saada hyödynnettyä mahdollisesti alhaisempia sopimushintoja.</p>	<p>B.</p> <p>Sama suositus kuin aiemmin: Suosittelemme viemään sopimushallinnan järjestelmäuudistusta eteenpäin, jotta systemaattisempi sopimushallinta tulisi mahdolliseksi.</p>
<p>Yksityinen elinkeinonharjoittaja Arto Hanelius</p> <p>Kunta maksaa Haneliukselle Vanhankylän koulun lämmöntuotannosta. Maksujen perusteena on vuonna 2009 allekirjoitettu toistaiseksi voimassa oleva sopimus. Kyseinen toimittaja on annettujen tietojen mukaan ainoa toimija, jolla on valmis laitteisto lämmöntuotantoon kyseiselle koululle. Koulun sijainti on syrjäinen eikä siellä ole esimerkiksi kaukolämpöä saatavilla. Toistaiseksi voimassa olevaa sopimusta ei ole pakko kilpailuttaa uudestaan, ellei se muutu olennaisesti. Vuoden 2009 mahdollista kilpailutusaineistoa ei ole tarkastuksessa käyty rajaussyistä läpi.</p> <p>Riskinä on, että hankinta on tehty aikoinaan suora hankintana ilman asianmukaisia suora hankinnan perusteita.</p>	<p>B.</p> <p>Tarvittaessa kunta voi tehdä vapaaehtoisen suora hankintailmoituksen ja jos kukaan ei siihen puutu, saa suora hankinta lainvoiman.</p>

3. TARKASTETTAVA OSA-ALUE 4: OTOSTARKASTUS

Havainto ja merkittävyys	Kehittämissuositukset
<p>Borenius Asianajotoimisto Oy</p> <p>Ostopalvelun hankintaa suunniteltiin kartoittamalla soveltuvia juristitoimistoja, jotka eivät olisi jo vastapuolen käytössä kohteena olevassa selvittämistyössä. Kolme juristitoimistoa rajattiin tästä syystä pois ja päädyttiin pyytämään tarjous sähköpostitse Boreniukselta (summa alle 60 000 €). Vuoden 2019 kirjanpidossa ollut laskutus oli noin 36 t€. Pienhankintaohjeen mukaan 10 000 - 59 999 € hankinnoista julkaistaan tarjouspyyntö Cludia pienhankintaportaalin kautta rajoitettuna menettelynä kahdelle tai useammalle tarjoajalle tai avoimena kilpailutuksena kaikille.</p> <p>Hankintaa ei siten ole toteutettu kunnan pienhankintaohjeistuksen mukaisesti, joskin on hyvä huomioida hankintaa rajoittavat tekijät (osa toimistoista vastapuolella käytössä).</p> <p>Riskinä on, että hankintaohjeiden noudattamista ei nähdä tärkeänä. Ohjeiden noudattamattomuus voi rapauttaa muidenkin ohjeiden noudattamista ja heikentää sisäisen valvonnan tasoa.</p>	<p>B.</p> <p>Suosittellemme jatkossa toteuttamaan hankinnat kunnan hankintaohjeiden mukaisesti.</p>
<p>Toimittajilta tehdyt hankinnat perustuen vuoden 2019 kirjanpidon tietoihin, joissa ei havaittu huomauttamista</p> <p>Euromäärä on poimittu kirjanpidon tiedoista ja keskeneräisissä hankinnoissa summa ei ole lopullinen.</p> <ul style="list-style-type: none">- Evolta Oy, noin 98 t€, lupapistepalvelut / puitesopimus- RTK Palvelut Oy, yht. 1,3 milj €, tarkastettu siivouspalvelut- NCC Industry Oy, noin 60 t€, kiviaineksen hankinta- Lemmelän koneet Oy, yht. noin 430 t€, tarkastettu kiinteistöjen talvikunnossapito- Hämeen Rakennuskone Oy, 36 t€, asuntomessualueen aita, portti ja työmaatila- Sitowise Oy, noin 110 t€, sisältäen useamman eri hankintakokonaisuuden, tarkastettu asemakaavatyö / puitesopimus- Tengbom Oy, noin 39 t€, liikenneselvitys / puitesopimus	<p>A.</p> <p>Ei kehittämissuosituksia</p>

3. TARKASTETTAVA OSA-ALUE 2: HANKINTOJEN TOTEUTTAMINEN

Havainto ja merkittävyys	Kehittämissuositukset
<p>Toteutettuja hankintoja otostarkastuksen ulkopuolelta</p> <p>Tilapalveluissa on ostettu suunnittelupalvelua Suunnittelupalvelu Outinen Ky:ltä yhteensä noin 40 000 euron arvosta vuonna 2019. Palvelussa yhtiön työntekijä on tehnyt kunnan tiloissa säännöllisesti kaksi päivää viikosta kunnan töitä. Ostoa ei ole kilpailutettu ja syynä tähän oli haastattelujen mukaan jatkuva resurssipula, jota paikkaamaan kyseinen palvelu on ostettu.</p> <p>Riskinä on, että suunnittelupalvelu on hankittu ilman hankintalain ja kunnan ohjeistuksen mukaisia hankintamenettelyitä.</p>	<p>C.</p> <p>Suosittelimme toteuttamaan mainitun ostopalvelun kilpailutus kunnan ohjeistuksien mukaisesti.</p>

RAPORTTIA KOSKEVAT YHTEYDENOTOT:

Olli Hyttinen

CIA, CCSA, CISA

050 372 2006

BDO Auditor Oy

BDO HELSINKI
VATTUNIEHENRANTA 2
00210 HELSINKI

+358 20 743 2920
www.bdo.fi